

COLLIDED

12. 10. 24

16. 02. 25

SKOVGAARD MUSEET

Renæssancens kunst, der fokuserede på harmoni og enhed, blev med avantgarden erstattet af adskillelse, sammenstød og fragmentering. Collagen blev dermed et ideelt udtryk til at indfange tidens mange forandringer, idet selve formen blev synonym med det midlertidige, flygtige og foranderlige.

Collagen er en af avantgardens mest kendte kunstformer og har gennem historien haft en central rolle i bevægelser som kubisme, futurisme, dadaisme og surrealisme. Især surrealismen gav collagen en ny retning ved ikke blot at forstyrre helheden i værket, men også ved at undersøge, hvilke nye betydningslag der kunne opstå, når forskellige elementer støder sammen. Dette sammenstød skaber nye dimensioner og betydninger.

Hvor det klassiske kunstværk søger at skabe en harmonisk helhed, blander collagen elementer fra forskellige kontekster. Dette sammenstød fremkalder ofte en chok-effekt, der igangsætter kritisk refleksion i forhold til vores vante forestillinger og forventninger. Chokket indtræffer ved materialernes kombination, hverdagsgenstandenes integration i kunsten og de nye indtryk, der opstår, når elementer sættes sammen på nye måder. Collagens natur får os til at standse op og spørge: "Hvad sker der her?" Selvom chokket kan være kortvarigt, efterlader det modtageren med en følelse af meningstab, hvilket giver anledning til nye forståelser af værkets gådefulde sammensætning.

Beskuersens rolle er derfor afgørende for collagekunsten. Selve produktionen og modtagelsen hænger tæt sammen i denne genre, fordi produktionsmetoderne – at klippe, fjerne, tilføje, bryde og fragmentere – er det, der skaber erkendelseschokket hos beskueren. Med andre ord er det beskueren, der skaber de nye forbindelser og sammenhænge, collagen sætter igang.

CHOK!!!!!!!

Sergei Sviatchenkos praksis er et eksempel på, hvordan collagekunsten har bevaret sin evne til at chokere og skabe refleksion. I Sviatchenkos værker er chokket et gennemgående greb, som han arbejder med gennem en klassisk collageteknik baseret på tilfældighed. Hans metode følger ofte hans egen *LESS*-filosofi, hvor tre sort/hvid fotoelementer – analoge eller digitale – kombineres for at skabe nye betydninger. Ved at reducere antallet og motivet i billeder fremhæver han materialernes og overfladernes karakter, som det ses i værket fra hans collageserie *FELLINI FELLING* (se billede). Værket er et portræt af en mand, som er klædt i hvid skjorte, sort-prikket slips og blazer. Portrættet virker anonymt, da hverken ansigtet eller beklædningen afslører hans personlighed. Men værket har stadig karakter af et portræt, men det faktum at ansigtet er tildækket af udklippede fotografier af bygninger tilføjer en mystik.

Inddragelsen af arkitektur- og byrumselementer skaber et legende udtryk, som fremhæver mangfoldigheden af materielle overflader, stofligheder, skalaer og dybder. Disse får værket til at fremstå dynamisk og kontrastfyldt i udtrykket. Sviatchenkos hurtige snit og skarpe konturer giver billederne en kantet og næsten abstrakt kvalitet, som skaber balance og ro i en ellers turbulent billedstrøm. Jakkesættet, som er et iøjnefaldende element i denne collage, får nærmest en abstrakt og arkitektonisk karakter. Sviatchenko leger samtidig med portrættets klassiske symboler som magt, fornuft og borgerskab. Ved at illustrere denne uniform trækker kunstneren automatisk en masse kulturelle koder og fortællinger ind i værket. Det vækker minder om den belgiske surrealist Rene Magrittes værk *Not to be Reproduced* (*La reproduction interdite*) fra 1937 eller generelt hans billedserier af anonymiserede mænd, iført jakkesæt og bowlerhat. Værkerne udtrykker således på ironisk vis legen mellem den formelle facade og underbevidsthedens private følelsesliv.

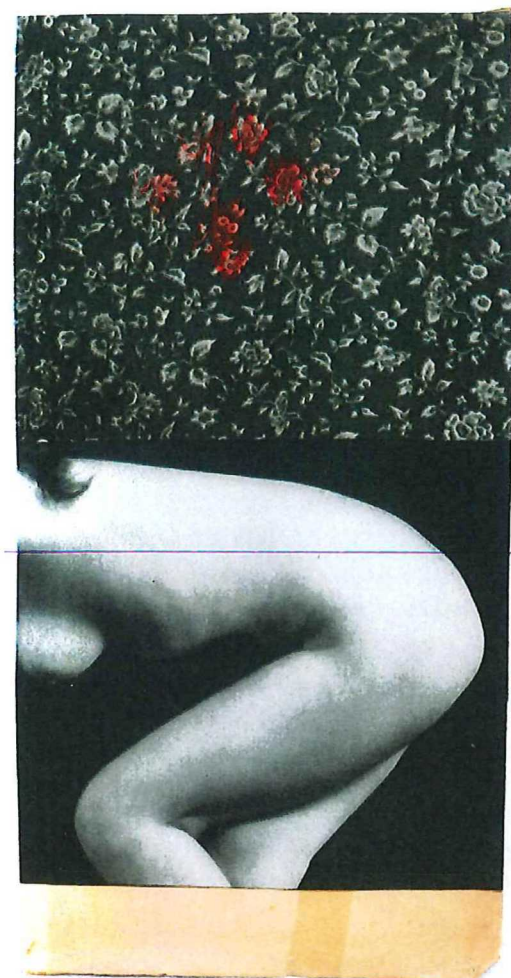
Sviatchenkos værker er et klassisk eksempel på, hvordan collagekunsten kan forstås i lyset af konstruktionsprincippet. Hvor det sammensatte udtryk understreger spændingen mellem de enkelte dele og henleder samtidig beskueren til at søge mening i processen og ikke nødvendigvis i indholdet. Tilfældigheden har altid været essentiel i collagekunsten. Surrealisterne brugte teknikker som automatisme, hvor kunstneren lod pennen bevæge sig frit hen over papiret for at lade underbevidstheden komme til udtryk. Dadaisterne brugte en lignende metode, hvor de klippede billeder og ord ud af aviser og trak dem tilfældigt op fra en pose for at skabe meningsløse og fragmenterede kompositioner. Disse praksisser udelukkede alt hvad der havde at gøre med fornuft, moral og fasttømrede smagsdomme – tankens diktering. Legen, tilfældigheden og overraskelsen gjorde således collagen til en kunstform, der tillod friheden at blomstre, hvor processen og det umiddelbare udtryk blev symbolet på en løsrevet og frigjort kunst.

Sergei Sviatchenko
FELLINI FELLING/SUPER COLLAGE, 2023

SERGEI SVIATCHENKO

EROTIK

Katrien de Blauwer
*Why I fear red, Love Blue (and)
Hate yellow, Red (25), 2023*

Collagekunsten har fra begyndelsen kredset om temaer som kropslighed, seksualitet og erotik, hvor kvinden ofte har været motiv. Traditionelt set, er kvinden blevet portrætteret som enten et objekt for det mandlige begær eller som promiskuøs (eller begge dele). Disse motiver trækker tråde tilbage til victorianske forestillinger om kvinden som natur og manden som kultur. Denne opfattelse placerede kvinden tættere på barnet og følelserne end på den rationelle og kultiverede mand, og gjorde hende til inkarnationen af noget umiddelbart, ubevidst, frigjort og fantasifuldt – værdier, der blev hyldet i collagekunsten.

I Katrien de Blauwers værkserie giver hun den traditionelle og erotiske fremstilling af kvindefiguren et nyt liv. Hendes collager består af gamle, fundne og udklippede sort/hvid-fotografier af kvinder. Ved at klippe og beskære fotografierne formår de Blauwer at skærpe blikket på kroppens stoflighed og kurver, som transformeres til skulpturelle former. Collagerne består af simple sammensætninger af fotografier, hvor det intime og gådefulde smelter sammen med det anonyme og drømmeagtige. Dette greb skaber en fortælling, som udspiller sig som en filmisk montage. Nærbillederne, tidens slitage og aftryk på det gamle papir, de farvede streger er alt sammen med til at intensivere vores følelsesmæssige engagement og fremhæver små livsspor og fortællinger.

I et værk som *Why I fear red, Love Blue (and) Hate yellow, Red (25)*, 2023, fremhæves kvindens krop som både figur og form. Collagen er en sammensætning af et blomstermønster foroven og en kvindekrop forneden. Kvinden står foroverbøjet i et mørkt rum. Blomstermønstreet understøtter det feminine i motivet, som kan associeres med et tapet, møbelpolstring eller gardiner – alle sammen hjemlige tekstiler. Hun står foroverbøjet med struttende bagdel, og hendes ansigt er beskåret. Vi ser kun hendes krop, hvilket virker ganske sårbart, taget hendes positur i betragtning. Der er en voyeuristisk stemning i billedet; kvinden er anonymiseret, og beskueren får kun nærbilleder af hendes nøgne krop, hvilket er med til at intensivere en erotisk og beskuende position. Scenen virker dyrisk og obskøn med tydelige seksuelle undertoner. Lyssætningen i de Blauwers værkserie understøtter også den voyeuristiske stemning, hvor kontrasten mellem de oplyste kroppe og den mørke baggrund skaber en fokuseret, spotlight-effekt, sammenstillet med gamle fotos af lamper og lyssætning.

Kvindernes kroppe er alle fuldstændig anonymiseret. Hendes lemmer, der beskæres og præsenteres som enkeltdele, giver kroppen en dukkeeffekt – død og livløs, men samtidig levende og tiltrækkende. Samtidig kan den erotiske stemning henlede tankerne på en drømmeagtig tilstand mellem søvn og virkelighed. I det hele taget virker de Blauwers værker ganske mystiske. Den serielle ophængning og de farvede, aggressive overstregninger på collagerne får scenen til at virke uhyggelig, nærmest som en sygelig besættelse – hvem har samlet alle disse fotos af nøgne kvinder? Og hvorfor er de overstreget?

Kensuke Koike trækker på en særlig gren af collagekunstens tradition, der handler om at genetablere mystikken og magien i dagligdagen. I en tid, hvor det rationelle samfund kan begrænse individets udfoldelsesmuligheder, søger Koike at dvæle ved det uforudsigelige, underfundige og gådefulde. Hans værker inviterer os til at drages af et glimt af mystik – sågar noget guddommeligt.

På overfladen har hans collager en behagelig, næsten meditativ stemning, men når man dykker dybere ned i motiverne, opstår en følelse af uro og usikkerhed – hvem er disse mennesker på fotografierne? Hvem tog billederne? Hvornår er de fra og hvor er disse mennesker i dag? Den gådefulde magi forstærkes af en latent uhygge, grundet det faktum, at billederne er fotografier af fremmede.

Billederne ser ud som om, de er sammensat på tilfældig vis, men de er resultatet af en nøje systematisk proces. Koikes baserer nemlig sine værker på vintagefotografier, som han bearbejder til nye virkeligheder ved hverken at tilføje eller splitte dem, men bruger udelukkende elementer fra det samme billede (se filmen i hans rum). Dette resulterer i, at hans collager emmer af både nostalgi og erindringer og samtidig mystik og absurditet.

Et eksempel på dette kan ses i værket *Prediction* fra 2015. Billedet er et kystlandskab med en skov og bjergformation i baggrunden. På himlen hænger en enorm kugle. Kuglen indeholder den samme himmel, som den optræder på, men tager karakter af et fremmedlegeme, som både virker smukt og foruroligende. Det ligner en dråbe, som hænger ubevægelig over landskabet, og samtidig minder det om noget kosmisk eller overjordisk. Langs kysten kan vi ane to mennesker i en båd. Selve landskabet og menneskene kendes ikke, hverken stedet eller tiden det er fra. Fotografiet er desuden sort/hvid og små lysskader vidner om, at det er af ældre dato. Det gamle billede med den store himmel-kugle får en næsten mytologisk karakter.

De gamle vintagefotografier, som oprindeligt eksisterede i stilhed og ubemærkethed, bliver i Koikes hænder forvandlet til noget beundringsværdigt. Gennem hans æstetiske bearbejdning bevares og præsenteres disse billeder på en måde, der lader os dykke ned i *gemte* og *glemte* fortællinger. På denne måde aktiverer Koike et nyt blik på virkeligheden, som giver det ellers så velkendte et fremmed udtryk, der for en stund får det endelige til at virke helt uendeligt.

Kensuke Koike, *Prediction*, 2015

GENFORTRYLLELSE